

MI VAN INDIÁVAL?

Forradalom, öldöklés, vér: ez az Indiából érkező szikratünetek titokzatos muzsikája. Indiában nem olyan a forradalom, mint a fehér emberek országában, India jelenlegi eseményei is mutatják hogy a világnak azon a táján a helyzet, az emberek lelki berendezése következtében egészen más, mint a földgolyó más táján és éppen miután az utóbbi napokban elhaláltak a tudósítások, a csönd még jobban ráfekszik az emberek érdeklődésére és miután Kanada szerves alkotórésze a brit világbirodalomnak, uton-utófélen elhangzik a kérdés: Mi van Indiában?

Erre azonban nem egykönnyű felelni, miután a hinduk hazája talán még titokzatosabb, mint a sárga sárkányok egykori hatalmas mennyel birodalma, a testvérharcban elernyedt Kína. És míg Kínában talán a mi szempontunkból könnyebben érthető a népesség gondolatvilága — hiszen sok kanadai magyar maholnap már a "csin" nyelvét is élvezni fogja, nemcsak a főtjtét — India még ma is fekete pont legtöbbször gondolatvilágában. Annnyit mindenki tud, hogy a Gangesz partján megfürdött fanatikus hindukkal nem egykönnyen bánik el az angol kormányzat és nem csodálkozunk azon sem, ha a fegyveres rendcsinálás éppen úgy csodót mondana, mint a teljes politikai szabadságot engedélyező kalmárpoltika.

Annny bizonyos, hogy az indiai helyzet olyan körülményes hogy például a jelenlegi angol munkáskormányt is csak azért nem buktatták meg a végeredményben túlsúlyban levő konzervatívok, miután nem merték átvenni az indiai nehezen megoldható csomót MacDonalddtól kellemetlen örökségképpen. És akárcsak a munkanélküliség, az indiai "só-forradalom" rányomta ma már bélyegét ugyyszólván az egész világra. Sokan sejtik, hogy körülbelül mi lehet Indiában, azt azonban talán már kevesen vallják be akár önmaguknak is, hogy az indiai kérdéssel együtt évilleg dől el nemcsak a világbirodalmak fenntartásának lehetősége, nemcsak a gyarmatpolitika sorsa, hanem egyuttal a jelenlegi világgazdasági berendezkedés további fejlődési iránya is.

Indiában, ahol a reménytelen osztálykülönbség az egyik ember számára mennyországgá, a másik számára pokollá változtatja a földi életet, ahol milliók élnek egyesek rabszolgaságában, ahol tudatosan megrontják és elkorcsosítják a fajt, maglyan égetik az özvegyeket, viszont féltve őrzik a "szent" tehenek és szunyogok életét, abban a hiszemben, hogy azokban valamelyik elhalálozott rokon vagy barát lelke huzódott meg — az angolok által újfatermetett Indiában ma talán még jobban fejtegetjén áll minden, mint valaha. S mégis csodálkozással bár, de el kell ismernünk, hogy az a néhány ezer angol katona a lehetőség szerint minél kevesebb vérontással a körülményekhez képest mégis csak rendet tart a száz és száz millió megbokrosodott fanatikus országában.

Amellett, hogy ehhez a rendcsináláshoz angol hidegvér kell, nem szabad szem elől tévesztünk azt sem, hogy az angolok tulajdonképpen nemcsak a sajátmaguk beruházásait védik meg, hanem egyuttal megoltalmazzák egymástól a mohamedánokat és a hindukat, akik egy esetleges angol kivonulás alkalmával rövid néhány nap alatt felkoncolnák egymást. Mesélhetnek tehát az angol birodalom felbomlásáról, India és a dominiumok elvesztéséről: ma még le kell szögeznünk, hogy az

angolok nemcsak tartják magukat, hanem még a legkényesebb ponton is a nyeregben ülnek minden hírsztelés ellenére.

Es lehetnének az angolok bámmennyire józan üzletemberek, hideg vérű idegedeztetél megáldott államférfiak és mérhetően vagyonnal rendelkező pénzemberek — ha India ötszázmillió lakossága nem részekre, ellenségeskedő pártokra bontva venné fel a küzdelmet a brit uralom ellen, India már régen más-képen írta volna bele történelmét a népek életének nagykönyvébe. Így azonban darabokra forgácsolódik minden erőfeszítése, annyit kap amennyit az angolok adnak neki és közelről sem szűrölhet annyit az önkormányzat és a kétéltű szabadság Moszkvából zavarosra kavart vizéből, mint amennyit szeretne. India meghasonlik önmagával, minden kaszt, minden szekta, minden tartomány, minden falu és minden hindu, mohammedán és tibeti más-más nézetet van a fakirok koldusosztályától a maharadszák sérthetetlen magasságáig. India tehát — akárhova szeretne is jutni a jelenlegi nemzeti felkeléssel — elpocsékolja emberanyagát és így talán sohasem fogja célját elérni.

Minek menjünk azonban Indiába, amikor nekünk magunknak is meg vannak a magunk bajai. Minek vegyünk példát messze országok eseményeiből, amikor a magunk környezetében is megtalálhatjuk az osztály- vallás- és érdeklkülönbségekből táplálkozó "só-forradalmi" mozgalmakat, minek következtében a kanadai magyarság sem érheti el célját, ha továbbra is a fanatikusok eszével gondolkodik. Meg kell tehát fogni a kanadai magyar társadalmi céltudatosság ekeszarvát, nehogy azt keljen kérdeznünk egy szép napon, hogy hát tulajdonképpen mi is van Magyarországon? ... Ehelyett mi azt szeretnők írni, — még pedig minél hamarabb — hogy a kanadai magyarok megtalálták egymást, egymásban a magyart, a jót, a nemeset, ami minden mostoha körülmény ellenére is megelégedtséget fog vándorolni a mai gondterhes homlokokra.

A NAGY PROBLÉMA

IRTA: SZABÓ PAL, WEYBURN, SASK.

Kanadának, ennek az óriási birodalomnak a sok megoldandó problémája között van egy igazán nagy problémája, melyet bármily nehezen is, de okvetlenül meg kell oldani, mert ellenkező esetben beláthatatlan veszélyt rejt magában és ez az elhelyezkedés problémája...

Munkát! Kenyeret! Igen ez valóság, sőt annál is több; ez S.O.S. (Save Our Souls: mentéséket meg lelkeinket), azaz a végveszély jele. Ezt a hangot meg kell hallaniok az illetékeseknek és bármily módon is, de okvetlenül és sürgősen orvosolni kell a bajokat és meg kell oldani a nagy problémát, amely immár Kanada jövőjét is veszélyezteti.

A munka, az elhelyezkedés bár milderkor kemény dió volt, de azért az elmúlt években mégis ha kis zökkenővel is, de haladt az egyenes kerékvágásban. De jött az elmúlt természetlen

rossz esztendő és ez oly megdöbbentő valósággal dobta felszínre az elhelyezkedés problémáját, hogy megtorpadt bele az egész birodalom. Hogy valójában mekkora is a munkanélküliség tábora erről tiszta képet alkotni szinte lehetetlen, mert a kormány hivatalos statisztikát nem vezet. De a munkanélküliséggel együttjáró óriási nyomorról csak az alkothat magának véleményét, ki azt szemtől-szembe látta. Mindenfelé beesett arcu, rongyos emberronsok vonszolják az éhségtől és nyomorságtól elcsigázott testüket. Napl eddelük egy kis száraz kenyér, erdei gyümölcs, gyökér, vagy az sem, italuk az utmentl pocsolóvízből iszapos lé és csak előre, előre, városról, városra s minden hiába! Nincs segítség, nincs munka!

Az illetékes tényezők tárgyalnak, anketóznak, de eredmény nincs, munka nincs!

Ezen cikkem keretében nem az a célom, hogy az ide nemvaló és reám nemtartozó dolgokat feszegetsem, csak arra szándékozom rámutatni, hogy az elhelyezés ügye a mai formájában nem megfelelő, sőt kimondottan rossz!

Bár működik ugyan a nehéz pénzzel kiépített és fenntartott állami elhelyező intézet, de sajnos a legtöbb helyen nem pártatlanul. Ugyanis számtalan esetben behibyzosodott, hogy az illető intézet hivatalnokai különbséget tesznek nemzetiségek között s így sajnos, hogy a mi honfitársaink a legtöbb helyen háttérbe szorulnak. Másodsorú pedig az is nagyon nagy baj, hogy ezen intézet vezetői az angolon kívül más nyelvet nem beszélnek és így meg sem hallgatják az angolul alig — vagy sehogyan sem beszélő bevándorlókat.

Az állami elhelyező intézeteken kívül a hajózási és vasuti társulatok is tartanak fenn elhelyező intézeteket, de ezek működése: bár érnek el eredményt, sőt néha szép eredményt, üdvösnek mégsem mondható, mert a legtöbb esetben bámmennyire o-

beesett — de bármely pillanatban becsülettel dolgozni akaró tömeg hallatt, miután elérkezett a türelem 12-ik órájához. Munkát! Kenyeret! Igen ez valóság, sőt annál is több; ez S.O.S. (Save Our Souls: mentéséket meg lelkeinket), azaz a végveszély jele. Ezt a hangot meg kell hallaniok az illetékeseknek és bármily módon is, de okvetlenül és sürgősen orvosolni kell a bajokat és meg kell oldani a nagy problémát, amely immár Kanada jövőjét is veszélyezteti.

A munka, az elhelyezkedés bár milderkor kemény dió volt, de azért az elmúlt években mégis ha kis zökkenővel is, de haladt az egyenes kerékvágásban. De jött az elmúlt természetlen

ÁRVIZ

Irtá Csanádi BALOGH ISTVAN

Ahogy kisütött a nap a kemény hideg után, olyan likacsos lett a hó, mint a rosta és a laposokon összeszaladt a víz.

Bíró Ferenc a tanya elől nézte ezeket az alattomos kis patkókát és a mellén rossz sejtelmek érzési tapikoltak keresztül. Mintha egy láthatatlan hatalom fekete marika szoritotta volna össze a szívét, nehezen és zihálva lélegzett. Még csak karácsony felé járt az idő, de a bombárban máris csak néhol hevert egy-egy zsák buza és a ládából a héten sültötte meg a liszt utóját az asszony.

— Es most ez a víz ...

Gyűlölettel nézte a laposokon csillogó vizet, amely ezer és ezer érből táplálva, minőjobban réterült a még hó alatt levő, álmódzó vetésekre.

— A víz ... a víz ... — hőrögte. Nem volt elég a rozsda, szárazság, a megszorult termés, nem volt elég az adó, végrehajtó, most jön a víz!

Eketartó két ökle csontos buzogányát rárázta a mosolygós égre, amely ártatlannak látszott. Pedig nagy katasztrófa előjele volt ez a mosolygós téllég, de nem adta tudtul, nem sejtette, csak nézte és mosolygott az alatta toporzékoló kis emberférgen. És az ember, a magyar lapályok örök harcosa némán támoltygott, tétozásott előre az udvaron. Csalogatták azok az egyre szaporodó, egyre növekvő töcsák a vetések hátán, amelyek, mint egy közelgő rém: az árvíz szemel párásan meredtek felé és ingerelték.

A vetés szélén már csicsogott a talaj és amint kitépte csizmáját a föld fekete kovaszából, víz fakadt fel a lábanyomán. Bíró Ferencet megvadította a víz csobogó kacagása és habzó száján előcsillant a tajték, térdei belecsuklottak a sáros iszapba és az újai rákapcsolódtak a víz fodrára, mintha fojtogatni akarná és a száján előhabzott a káromkodás:

— Te bitang ... te ... te ...

De az újai belefáradták és belefáradtak ebbe a tusakodásba s a víz csikorgóva siklott ki az újai közül. És ez a természeti erőlködés harcba szállt ember érzet, hogy tehetetlen és a két karja ernyedetlen csobbant bele a vízbe, az álla csüggedtén csuklott rá a mellére és a homlokát behullajtotta a víz tükrébe, mint barkáját a szomorúfűz ága.

Az iszapos víz hideg zuhanyzózanító szavakat csacsogott a fülebe s a felágaskodott indulatok összehuzódtak benne, mint a higany. Egyszerre észretért a szégyenkezve tápászkodott fel. Imbolygó léptekkel indult a tanya felé s amikor benyitott a szobába, még jobban összeszorult a szíve. Az asszony ott gubbasztott a padkán a kemence mellett. Arcán a megtermeke nyúlt asszonyok anyasága sárgalott és a kopott diványon párnákba ágyazva feküdt a fia. Láz verte ki a testét. Az elmúlt hetek hidegei megmárták a gyenre gyermekhúst s most láthatatlan párbajt vívott a halállal a gyógyulásért. Kis kezével belekapott a levegőbe, mintha végetes dűféseket védene és ebben

a fázasztó tusában, mintha megnyitott volna bőrén a láthatatlan likacs-gejzirek, forróságos és vejtékelt lövelt ki magából kis gyermekteste. Bíró Ferenc lelkébe mintha belesütöttek volna ezek a vívdó kis kezek. Odatérdelt melléjük és szeliden lefogta őket. Felesége csendesen sírdogált a kemence mellett a kőnyél, mint apró, gyémántpermeteg, végigpergetek arca sápadt aranyán. A férfi is ugyszeretett volna felzokogni, de nem merté jobban elémisztetni az asszonyt. Öblös férfi hangja mindössze szelid könyörgésbe csuklott:

— Isten ... Istenem, tehát még mindég az enyémet? Hát nem küldtél rám vizet, döglesztó rossz termést, hát még a gyermekem is akard?

Hangtalan rángatózott teste a fájdalomtól és amint nézte a gyermekét, akinek a lelke már ott fényelt lázasan csillogó szemében, a kétségbeeséstől hájtva, eszelősen emelte két ökölbeszorult kezét a menyezet felé, — de aztán visszahullott ökle a fejére és csak a haját lépte meg és a fogait csikorgatta. A gyermek pedig, aki most sokkal nyugodtabb volt, felé fordította sápadt kis arcát, amelyen most gyuladtak ki a láz-rózsák és hártortalanul kérdezte:

— Ugy-e, nem halok meg, apám?

Éjjel gyanus suhogásra ébredt. A borjú bőgött a pászlon és a lovak nyertettek az istállóban. Nyugtalanul fordult a másik oldalára, az asszony felé, aki halkán, szinte lopva szivta magába a lélegzetet és aludt. Erős kezét ráfektette az ass-

zony selymes testére. Boldog pihenője volt ez a munkához szokott kérés kéne. Így a ludtak el nyáridőit is, mikor a dalos mezők elnémultak és az ember-gépek megpihentek. De a különös suhogás, amely mind jobban behatolt a szobába, most félelemmel töltötte el. Felemelkedett az ágyból, de lenyújtott lábát ijedten rántotta vissza. A szoba földje vizes volt és hideg.

A lelkén rettenetes sejtés vihar zugott keresztül és remegő keze kapkodva kereste a gyufát. Egy lobbanás és halálra vált arccal hullott ki a láng a kezéből és nagyot sertyentve alant a vízben, összecsapott felet, te a sötétség. A szíve lázasan kalapált és lelki szemel előtt lészonyú képek körvonala bontakozott ki.

— Árvíz ...! Felszakadtak a zsilipek vagy elsodródott a gát — cikázott keresztül az agyán — megsemmisültén kapaszkodott az ágy végébe. Lármát akart ütni, de idejében észbe kapott. Halálra rémisztetett ezt a szegény asszonyt és a beteg gyermeket. Óvatosan gyújtotta meg a lámpát. Az ajtó résein már ekkor erősen szivárgott befelé a víz. Hirtelen felülkerekedett benne az életösztön.

Most már az asszony is felébredt, de nem tudott szóhoz jutni a rémülettől. A férfi a menekülés ösztönös mozdulatával rántotta az ablakról a függönyt és kitérta a kis ablaktáblákat. A nyitott ablakon át a halál száryának suhogása tört be a szobába és szemel előtt egy pusztuló világ forgataga örvénylett. Amerre néztek, összefolyt a moszkos víz és a hajnal szürkülete és egy végtelen óceán volt

a pusztuló világ. Nem tudhaták pontosan, mi történt, de éreztek a halál közelségét, látták tovaahómpolyógni a mérhetetlen vízmennyiségeket, amely kiöntötte őket. A rohanó ár már méteres magasságban mosta a fákat és a hátán messze, messze, a hajnal világosságánál szalma-kazlakat, szárkupokat láttak szerteoszórva libegni. A levegőben riadt madarak röpködtek és egy uszó gerenda végén egy nyúl és egy tanyal kuvasz kuporgott. Messze, messze a hajnal szürkületéből elszabadult barmok hógését hozta a szél és felzuggott köröskörül egy elmuló világ riadt orcheasztere.

A férfi gyors elhatározással leemelte az ajtót a sarokvasról. Zugó zuhatag csapódott a szobába és vízbe borította az ágyat, asztalt és a rozoga kerevetet. Bíró a hónaljig érő vízben kibirkózta magát a konyhába s két kímősen egymás mellé illesztett ajtóbol rozoga tutajt állított elő egy pányvakótl segítségével. Ezt a rozoga lélekvesztőt kikény szerítették az ajtónyíláson s Bíró Ferenc ott rekedt az ajtóban, karján a már alig plhégo gyerekek és nézte, hogy víz magával mindent az ár, vagyont, életet, kedvest. Mikor az ajtóbol már nem láthatta, elengedte a jászágokat az istállóban és a padlályukon kímászott a tetőre.

A keleti égbolton, amerre a gátak felszakadtak, most lütfte ki fejét a végláthatatlan tengereből a nap és megfestette a zavaros habokat. Véres zagyvalék volt tőle az egész határ: a romboló víz és a csendes ég. Olyan volt a véres nap, iszonyatos, vérző sugárkarjaival, mint egy ezerkaru hóhér, aki a hull-

hegyek mögül új áldozatok felé nyugtatja véres ujjait. És ezek a véres ujjak mindenüvé elérték. Bevérezték az eget, a szürke felhőket, megfestették a kavargó vizek hullámain. Távol emberszigeitek: falvak irányából félrevert harangok zugását hozták a szelek és idescsillantak, mint világitótornyok a távolba vesző templomok kupolái. Bíró Ferenc agyát a halálfélelem préselte, szorította össze és a szemre a messzire sodort kis tutaj hátán ismét az asszonyt kereste. De az alakja már beleolvadt a vízbe, a sorsa beletévedt a menekvésbe vagy a pusztulásba.

Bíró Ferenc úgy magába roskadt a tetőn, mint egy rom; Réb tenetes tudat volt számára, itt pusztulni el az áradat jeges ágyában. Elveszni a gyermekével, akiért rongyoskodott, koplalt, turta a földet, mint egy lga-vonó barom. De a szívében lemondás és kétségbeesés zomokelt. Violák és verbénák húzódnak meg olyan szeliden és félve kicsi faluk rácsos kertjében, mint szívében az elvirágozott indulat. És amint a reggeli nap fénye és aranya ott ragyogott a gyermek néma arcán, könyörgések hajtottak ki a szívéből és amint nézte a gyereket, akinek szőke haját így kuszáta, lobogtatta a szél, hogy az kis kihűlő koponyája körül egy fénylett, mint Krisztus fején a glória, ezek az érzéshajtások kihajlottak a száján, mint futórózsák a rácsos kerítésen és győtrött szíve televényén táplálkozva, kilombozódtak és kivirágoztak. Bíró Ferenc magasán az ég felé emelte a haldokló gyermekét, mint egy súlyos vádat és bele-